

## FAUSKE KOMMUNE

### SAKSPAPIR

	JournalpostID: 13/2471	
	Arkiv sakID.: 13/609	Saksbehandler: Arve Rolandsen
Sluttbehandlede vedtaksinstans: Kommunestyre		
Sak nr.: 017/13	DRIFTSUTVALG	Dato: 10.04.2013

### TILTAKSPLAN FOR ELEVENES PSYKOSOSIALE MILJØ I FAUSKESKOLEN

Vedlegg: Forslag til tiltaksplan

#### Sammendrag:

I skoleåret 2011/2012 ble det med bakgrunn i etterarbeidet etter tilsynsbesøk fra fylkesmannen, utarbeidet tiltaksplan for å rette opp avvikene som ble funnet ved Vestmyra og Valnesfjord skole.

Avvikene og det arbeidet som ble gjort avdekte at skolene ikke hadde en felles praksis for hvordan man skulle forholde seg til de myndighetskrav som forelå for skoledriften og ivaretagelsen av elevenes psykososiale miljø.

Saken inneholder ikke ei oppsummering av avvikene eller merknadene, men forslaget vårt til fastsetting av vår praksis slik den nå angis i vår plan ivaretar alle de myndighetskrav vi har på oss, og den lukker alle tidligere avvik vi hadde.

I tillegg vil den fremme utviklingen av en mere felles praksis, og dermed et mere likeverdig skoletilbud for elevene i Fauske.

Planen henger også i sammen med ny forskrift for reglement i Fauskeskolen, disse har direkte juridiske koplinger og skal sees i sammenheng.

#### Saksopplysninger:

Planen er ikke direkte tilpasset hver enkelt skole, og derfor må en påregne noen små forskjeller i den daglige etterlevelsen av denne, avhengig av hvilken skole det gjelder. Det kan bli urimelig å gi samme krav til dokumentasjon og etterlevelse til Kosmo som til Vestmyra skole.

Derfor må det foretas noen lokale tilpasninger, men disse må primært være relatert til aldersmessige elevgrunnlag, og ikke til hvor de er plassert.

#### Saksbehandlers vurdering:

Den forelagte planen gir en betryggende styring og oversikt over de myndighetskrav som skolen er forventet å innfri.

Den gir også elever og foresatte en god mulighet for å delta, aktivt påvirke og sette seg inn i hva som forventes av dem selv for å få god og trygg opplæring på skola.

---

**INNSTILLING :**

Tiltaksplan for elevenes psykososiale miljø vedtas slik den foreligger.  
Det gjøres et videre arbeid ved den enkelte skole i løpet av skoleåret 2012/2013 der hver skole må synliggjøre hvordan denne har blitt implementert og styrende for deres årshjul og virksomhet.

---

Even Ediassen  
Rådmann

# TILTAKSPLAN



## ELEVENES PSYKOSOSIALE MILJØ



**Fauske kommune**

**2013**

# INNHOOLD

- I. Utdrag fra opplæringsloven.
- II. Bakgrunn for tiltaksplanen.
- III. Målsetting.
- IV. Forebygging og tiltak:
  - På skolenivå.
  - På klassenivå.
  - På individnivå.
- V. Tiltaksplaner:
  - Ved mistanke.
  - Strakstiltak.
  - Langsiktige tiltak.
- VI. Plan for arbeid med klassemiljøet.
- VII. Vedlegg:
  1. Referat fra klassemøte.
  2. Referat fra samtale med elev (mobber).
  3. Referat fra samtale med elev (mobbeutsatt).
  4. Forslag til enkeltvedtak
  5. Innhold i oppfølgingssamtaler
  6. Teammøtemal
  7. Plangruppemøtemal
  8. Elevrådsmøtemal
  9. Info – personalmøtene
  10. Sakslistemal FAUmøter
  11. Sakslistemal SMU-møter
  12. Melding til rektor – krenkende adferd
  13. Elevrådets handlingsplan
  14. Plan for 7.timene på Vestmyra skolesenter
  15. Møteplan FAU/SU/SMU- og elevrådsmøter

## Utdrag fra opplæringsloven § 9a-3

”Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.”

Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova.

### **Bakgrunn**

Opplæringsloven § 9a-1 sier at ”alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.”

Videre heter det i § 9a3 at: ”Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør..”

Elevundersøkelsen gjennomføres hvert år for elevene og inneholder flere spørsmål som dreier seg om elevenes psykososiale miljø. Alle skolene gjennomfører årlig elevundersøkelsen og Olweusundersøkelsen. Generelt viser undersøkelsene at mange av skolens elever uttrykker at de trives. Enkelte elever uttrykker imidlertid at de opplever å bli mobbet eller at de ikke trives på skolen. Videre vet vi at ansatte og elever er usikre på lovverket og skolens rutiner knyttet til elevenes psykososiale miljø.

## **Målsetting**

### **Hovedmål**

- Elevene på skolene skal oppleve et trygt lærings- og arbeidsmiljø preget av ro, respekt og faglig konsentrasjon

### **Delmål**

1. Styrke de ansattes og elevenes kompetanse innenfor psykososialt miljø
2. Sikre rutiner og retningslinjer for skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø
3. Etablere et system for systematisk vurdering og oppfølging av elevenes psykososiale miljø 1.-10. trinn

# **FOREBYGGING OG TILTAK MOT MOBBING OG KRENKENDE ATFERD.**

## **Forebyggende tiltak:**

### *På skolenivå:*

- 1. Tiltaksplan mot mobbing
- 2. Skoleområdet
- 3. Ansatte som forebyggere
- 4. Kontaktordning ved mobbing
- 5. Skolemiljøutvalg
- 6. Foreldresamarbeid

### *På klassenivå:*

- 1. Klassemiljø og samarbeid
- 2. Klasseregler mot mobbing
- 3. Ros og positiv oppmerksomhet
- 4. Grensesetting og reaksjoner

### *På individnivå:*

- 1. Elevsamtaler
- 2. Trivselsundersøkelse

## **PÅ SKOLENIVÅ:**

### **1. TILTAKSPLAN MOT MOBBING**

Fauske kommune bruker Olweus-programmet i sin tiltaksplan mot mobbing. Hensikten er å forebygge mobbing, avdekke mobbing og håndtere mobbing tilknyttet skolene. Dette krever et kontinuerlig innsats. Det er viktig med involvering i arbeidet for å få et eierforhold til planen. Dette er avgjørende for oppfølgingen av de rutiner og tiltak som planen beskriver. Planen skal årlig gjennomgås med tanke på forbedring. En slik gjennomgang kombineres med en evaluering av arbeidet mot mobbing, for å holde temaet aktuelt.

Dersom andre programmer innføres skal de ha samme eller bedre dokumentert effekt på det psykososiale miljøet.

## **Olweus-programmet mot mobbing og antisosial atferd**

### **Programmet har som mål:**

- Å øke bevisstheten og kunnskapen om mobbeproblemer
- Å fjerne en del myter om mobbing og årsaker til mobbing
- Å få lærer og foreldre til aktivt å engasjere seg
- Å innføre noen enkle og klare regler mot mobbing:
  - Vi skal ikke mobbe andre.
  - Vi skal forsøke å hjelpe elever som blir mobbet.
  - Vi skal også være sammen med elever som lett blir alene.
  - Hvis vi vet om at noen blir mobbet, skal vi fortelle det til kontaktlærer (eller en annen lærer) og de hjemme.
- Å gi støtte til og effektiv beskyttelse av mobbeofferet.

Olweus-programmet er et tiltaksprogram med vitenskapelig dokumentert effekt, som ikke krever store økonomiske investeringer; det dreier seg framfor alt om de voksnes holdninger, atferd og rutiner, samt bruk av personalets tid.

## **2. SKOLEOMRÅDET**

Skolegården er den største mobbearenaen. Derfor er det viktig med tiltak i friminuttene.

### **INSPEKSJON**

Det er viktig forbyggende arbeid med god inspeksjon. Det er dokumentert at det er mindre mobbing ved skoler som har god tilstedeværelse av lærere i friminuttene.

De som inspiserer bør gjøres oppmerksom på hvilke elever som kan være spesielt utsatt, og steder i skolegården/ skolebygningene hvor mobbing lett kan foregå i skjul. De må også oppdatere seg på hvilke situasjoner og/ eller elever de skal være spesielt oppmerksomme på, og ta henvendelser fra elever på alvor.

Vær oppmerksomme på, og ta kontakt med, elever som ofte går alene.



Det må alltid gripes inn raskt og bestemt ved uønsket atferd som kjefting, banning, bruk av hånlige kommentarer, rå og hensynsløs omgangstone, og generelt forstyrrende atferd. Slik signaliseres det at mobbing ikke godtas.

### **MILJØPATRULJER/ MOBBEPATRULJER**

Mange skoler har positive erfaringer med eldre elever som har et tilsyn med at det ikke skjer mobbing. Fauske Kommune ønsker å satse på bruken av elevrådet i dette arbeidet, med bruk av elevinspeksjon på barnetrinnet. De kan også ha som oppgave å skape positive aktiviteter for yngre elever.

### **UTEMILJØ**

Organisering og utforming av utemiljøet kan også motvirke mobbing. En del mobbing utøves av eldre mot yngre. En oppdeling av utemiljøet for ulike aldersgrupper, eller friminutt til ulike tider, kan hindre mobbing. Det skal derfor være en bevisst strategi for skolene på hvordan utemiljøet organiseres.

Et utemiljø som innbyr til positive aktiviteter, og der det mindre muligheter for å stikke seg bort, vil også kunne forebygge mobbing

## **3. ANSATTE SOM FOREBYGGERE**

Skolens ansatte er en viktig ressurs i det forebyggende arbeidet mot mobbing. For å gjøre de ansatte til gode forebyggere er det viktig med:

- Kunnskap om mobbing generelt og i egen skole spesielt.
- Eierforhold til skolens handlingsplan mot mobbing.
- Bevissthet og engasjement omkring skolemiljøet og mobbing.
- Kunnskap om godt læringsmiljø.
- Kunnskap om den ansatte rolle som fellesskapsbygger.
- Kunnskap om betydningen av godt kameratskap.
- Bevissthet om den ansatte som rollemodell.

Dette kan gjøres gjennom:

Kurs, temadager, planleggingsmøter, og ved å sette mobbing og skolemiljø som fast agenda på lærermøter.

#### **4. KONTAKTORDNING VED MOBBING**

Ansatte:

Ansatte ved skolen følger skjema for mistanke om mobbing, og informerer skoleleder. Ansatte har mulighet til å få mer oppfølging gjennom skolen sosialpedagogiske team bestående av skolens ledelse, skolekurator og helsesøster.

Det er også mulig å henvise til andre enheter, f. eks. ppt - etter nærmere prosedyrer. Henvisning av saker til interne ressurser på den enkelte skole går gjennom inspektør.

For benyttelse av eksterne ressurser går slike henvisninger gjennom rektor.

For barneskolene går alle disse vurderinger direkte gjennom rektor.

Elever:

Ideelt sett skulle en ønske at elever som blir mobbet ville fortelle det til foreldre eller ansatte. Men barn skjuler ofte overfor voksne at de blir mobbet. Det er mange grunner til dette:

- De er redde for ikke å bli trodd eller forstått.
- De er redde for å bli mobbet enda mer om de forteller.
- De vil ikke være sladrehanke.
- De vil ikke uroe foreldrene, og beskytter dem.
- De skammer seg over å bli plaget.
- De vil gjerne klare seg selv, og føler det som nederlag å søke hjelp.

Det er derfor viktig med gode ordninger når noen blir mobbet, slik at det snarest mulig blir avdekket og stanset. Slik kan skadevirkninger forebygges. Ordningene kan benyttes både av de som blir mobbet og elever som er vitne til at andre blir mobbet

Elevene ved Vestmyra skal informeres om hvem de kan kontakte dersom de observerer eller selv opplever mobbing eller krenkende atferd, og hvordan dette blir håndtert av skolen. Se Olweusplanen.

#### **5. SKOLEMILJØUTVALG**

I "Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa av 17. juni 2005", § 11- 1a er det bestemt at hver skole skal ha et skolemiljøutvalg, der elever, foreldrerådet, de ansatte og kommune skal være representert.

Samarbeidsutvalget kan selv være miljøutvalg, men da må det oppnevnes tilleggsrepresentanter fra elever og foreldre, slik at de får flertall.

## **FORMÅL**

Skolemiljøutvalget skal medvirke til at skole, de ansatte, elever og foreldre tar aktivt del i arbeidet for et godt skolemiljø. De har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder skolemiljøet.

## **ORGANISERING**

Skolemiljøutvalget er et stort utvalg, og med fordel kan det trekkes ut en miljøgruppe som en arbeidsgruppe, som kan håndtere saker raskere.

Miljøgruppen bør organiseres slik at:

- Elevene får innflytelse
- Tiltak blir samordnet
- Skolemiljøet blir gjenstand for kontinuerlig vurdering
- Kompetanse blir tilført hele skolemiljøet
- Det blir kontinuitet i det sosialpedagogiske og det holdningsskapende arbeidet

## **HOVEDOPPGAVER**

Initiere, planlegge, gjennomføre og evaluere miljøfremmende og forebyggende tiltak mot mobbing i skolen.

## **6. ELEVRÅDET**

Elevrådet skal gjennomføre Olweusmøter to ganger i året. Elevrådet ved ungdomstrinnet vil i løpet av skoleåret jobbe med en årlig brosjyre med det psykososiale miljøet ved skolen som tema. Brosjyren skal deles ut hver høst. I tillegg vil de organisere en miljøpatrulje som skal ha inspeksjon på barnetrinnet (se punkt 2 under skolenivå – miljøpatruljer), og jobbe med positive aktiviteter for elevene med hensikt å styrke det psykososiale miljøet ved skolen.

## **7. FORELDRESAMARBEID**

Skal skolen forebygge mobbing må det være et godt samarbeid med hjemmene.

## **FORM**

Samarbeidet kan ha ulike former:

- Skoleforeldremøte
- Klasseforeldremøte
- Grupper av foreldre med felles utfordringer
- Enkeltforeldre i møte og telefonkontakt

## **INNHOOLD**

Foreldresamarbeidet skal:

- Øke forståelsen om forekomst av mobbing, årsak og konsekvenser.
- Øke bevisstheten om betydning av egne holdninger og atferd
- Ha fokus på hvordan hindre at barna blir mobbere
- Gi mulighet for å arbeide med godt skolemiljø og kameratskap.
- Gi mulighet for gode fysiske forhold og tilrettelegging av aktiviteter.
- Gi gjensidig situasjonsinformasjon.
- Gi gode varslingsrutiner og åpenhet.
- Ha fokus på å stoppe mobbing.

## **PÅ KLASSENIVÅ:**

### **KLASSEMILJØ OG SAMARBEID**

Mobbing skjer i stor grad innenfor klassen. Det er derfor et viktig forebyggende tiltak å arbeide med et positivt klassemiljø, der elevene blir knyttet sammen, med forpliktelser og avhengighet. Ved å ansvarliggjøre klassen til å finne løsninger på sine utfordringer vil man også kunne få en klassejustis med et positivt fortegn, som vil forhindre mobbing.

### **POSITIVE AKTIVITETER**

Det å ha positive opplevelser i lag kan forebygge mobbing. Det er viktig å vektlegge integrering av de som kan være utsatt for mobbing i slike sosiale aktiviteter. Det kan også ha positiv effekt at foreldre tar del i aktiviteten. Se plan for arbeid med klassemiljø.

### **KLASSERÅD**

Kontaktlærer og elevene utgjør sammen klasseråd. Der blir saker som vedgår skolemiljøet drøftet og beslutninger blir fattet. Elevene blir i stor grad selv ansvarlig for både å ta opp og finne løsninger på sine utfordringer. Jf Olweusprogrammet.

Klassens vedtak bør følges opp og evalueres.

## **KLASSEREGLER MOT MOBBING**

Klassen involveres i arbeidet med hvordan skolehverdagen skal være i forhold til mobbing. Det er viktig at den enkelte elev får et eierforhold til hvordan man skal ha det på skolen. Klassen utarbeider i tillegg til Olweus-reglene egne klasseregler.

## **VERDITENKING**

For at det ikke skal bli regler der skolen bare kommer opp med pekefingeren, kan følgende spørsmålsrekke brukes:

1. Hvordan vil du ha det på skolen?
2. Hva må vi sammen gjøre for at det skal bli slik?

## **ROS OG POSITIV OPPMERKSOMHET**

Ros og positiv oppmerksomhet gjør at elever kjenner seg verdifulle og sett. Dette kan forebygge uønsket atferd der målet er oppmerksomhet. Elever med aggressiv atferd og som er potensielle mobbere vil kreve ekstra oppmerksomhet. Det er viktig at disse får positiv oppmerksomhet, da de selv tiltrekker seg mye negativ oppmerksomhet.

Det er også viktig at skolens ansatte legger vekt på respektfull omtale av hverandre, både når elever og ansatte er tilstede og fraværende.

Med ros, positiv oppmerksomhet og respektfull omtale blir den ansatte også en rollemodell for hvordan man skal oppføre seg mot andre.

For elevene våre ønsker vi å sikre opplevelser og tilbakemeldinger fra voksne og andre elever, som er mere rosende og anerkjennende enn de er straffe og konsekvensorienterte.

## **GRENSESETTING OG REAKSJONER**

Klare og overholdte grenser skaper trygghet og forutsigbarhet. Grenser med konsekvenser ved overtredelse vil også skape respekt.

Når klassen blir enige om klasseregler er det viktig at disse blir overholdt. Klassen kan også bli enige om konsekvenser ved brudd på klassens egne regler.

Det er viktig å skille mellom reaksjoner på atferd og reaksjoner mot en person. En kan mislike atferden, men samtidig prøve å opprettholde et positivt forhold til personen. Dette krever god kommunikasjon, og at man setter av tid til å snakke sammen etter grenseoverskriding og reaksjoner på denne.

## **PÅ INDIVIDNIVÅ:**

### **ELEVSAMTALER/ UTVIKLINGSSAMTALER**

Det er viktig for skolen å få vite hvordan eleven har det på skolen. Det vil gi også gi skolen bedre innsikt i elevens bakgrunn ved å få vite litt om hjemmesituasjonen.

Mobbing er et naturlig tema i samtale med den enkelte elev.

### **STRUKTURERT ELEVSAMTALE**

Kontaktlærer gjennomfører samtale med eleven to ganger i året. I samtalen benyttes eget skjema.

### **TRIVSELSUNDERSØKELSE**

Det skal gjennomføres en trivselsundersøkelse blant elevene en gang hvert halvår.

## 8. Plan for arbeid med klassemiljøet – Eksempelet er tatt fra Vestmyra i 2011, men bør danne mal for hvordan en slik plan skal se ut

**FOKUS** August/Desember      **Klassemiljø-**  
 Januar/Juni                      **Mobbing**

TID	TEMAER	MÅL	AKTIVITET	ORGANISERING	ANSVARLIG
August	Klasse- miljø og trivsel  Oslo/ Utøya  Trygghet Samhold Sorg	Skape trygghet	Minnemarkering. Klassesamtaler. Lage klassevis plakater, tegninger o.l. Innleveres 25.8. Henges opp på felles vegg. Mulighet for samtale med skolekurator / helsesøster ved behov.	Klassevis jobbing	Skolekurator Helsesøster Kontaktlærere Lærere
Sept	Vennskap Empati Toleranse	"Bli kjent" for nye klasser Styrke eksisterende klassemiljø Å bygge og styrke vennshipsbånd Lære hva som skal til for få venner Lære hva som skal til for å være en god venn Skape en "vi" følelse i klassen og på trinnet	Utarbeide klasseregler og henge opp Olweusreglene Klassesamtaler "Hemmelig venn" Filmer Oppgaver knyttet til norsk, RLE, samfunnsfag, musikk, gym og K&H (Oppgaver finnes eller kan utarbeides)  Trinnvis / klassevis samling eksempelvis sangsamling med tema "vennskap", utedag, o.l.	Klasser/ grupper  Klasseaktivit et/ Trinn- aktivitet	Kontaktlærere Kontaktlærere Lærere  Kontaktlærer Lærere  Teamledere  Kontaktlærere

		At alle elever har kunnskaper om hva mobbing er Å kartlegge elevenes trivsel og avdekke eventuell mobbing	Definering av mobbing i alle klasser  <b>Trivselsundersøkelse</b>	Klasser/ grupper  Klasser/ grupper	Ledelsen
<b>Oktober</b>	Solidaritet Empati Rasisme Skole/ hjem	<b>Internasjonal fokus</b> Kunnskap om FN Kunnskap om Trygve Lie Kunnskap i forhold til rasisme	Internasjonal fokus, skole/hjemsamarbeid 1. – 10. trinn: Markering av FN dag		Ledelse Teamledere Lærere
<b>Nov</b>	Psykisk helse	Hva er psykisk helse Hvordan ta vare på seg selv Hvordan ta vare på noen som sliter Hvor og når søker en hjelp  Fortsette med å bygge et godt klassemiljø gjennom lek og samhandling	Aktivitetsdager på klasser/trinn, kan også bygge på vennsaktiviteter  Psykisk helse – u.trinn "Zippys venner" – b. trinn	Klasser/grup per/ Trinn	Helsesøster Skolekurator Kontaktlærere  Lærerne
<b>Des</b>	Etikk Religioner Tradisjon	Kunnskap om etikk Kunnskap om tradisjoner i ulike kulturer, f.eks. juletradisjoner, muslimske tradisjoner ved feiring av Eid eller Beihram	Diverse praktiske aktiviteter som f. eks:  Juleverksted Klassetrinnssamlinger Adventsamlinger Adventfrokost Konsert / juleball Kirkeavslutning	Hele skolen Hele skolen	Lærerne  Teamledere Lærerne FAU Elevrådet Skolekurator



	Alternativ samling	Klassevis	Ledelsen
<b>Januar</b>	<p>Mobbing</p> <p>Rasisme</p>	<p>Fakta om mobbing Hva er mobbing (definisjon) Hvordan skader mobbing Hvordan stoppe mobbing Holdningsskapende arbeid i forhold til bruk av digitalt verktøy</p> <p>Fakta om rasisme</p>	<p>Teoretisk kunnskap Aktiviteter knyttet mot tema med fokus på fagene norsk, RLE, samfunnsfag, gym, musikk og K&amp;H Sanger Filmer</p> <p>Hjem/skolesamarbeid – foresatte informeres om arbeidet som gjøres på skolen i forhold til rasisme</p>
<b>Februar</b>	<p>Skole/hjem</p> <p>Sosialisering</p> <p>Mobbing</p> <p>Rasisme</p> <p>Skole/hjem</p>	<p>Styrke skole/hjem samarbeid Å styrke båndene elevene i mellom</p> <p>5.-10- trinn: Å fokusere på tema gjennom litteratur</p> <p>Å lage arenaer for felles aktiviteter som binder elevene sammen</p> <p>Bevisstgjøring og samarbeid med foresatte i arbeidet mot mobbing</p>	<p>Klasse/gruppe-aktivitet</p> <p>Lærerne Skolekurator Elevrådet u-trinn FAU</p> <p>Lærerne FAU /SMU</p> <p>Teamene/ klassekont.</p>

<b>Mars</b>	Mobbing  Trivsel	Bli bedre kjent på tvers av klasser / klasse-trinn Å bli kjent med og bruke nærmiljøet Å være sammen om aktivitet i naturen Å kartlegge elevenes trivsel, og avdekke eventuell mobbing	Vennskapsaktivitet Vinteraktivitetsdager i forbindelse med NM på ski.  <b>NB! ELEVUNDERSØKELSEN – 7. og 10. trinn</b> <b>Olweusundersøkelsen</b>	Klasser/ grupper/ trinn  Klasser	Ledelse Kontaktlærere Skolekurator  Kontaktlærere  Ledelsen
<b>April</b>	Mobbing Sosialisering	Å lage arenaer for felles aktiviteter med fokus på tema	Kino, teater, e.l	Klasse/trinn	Teamlederne Ledelsen
<b>Mai</b>	Sosialisering  Sosialisering/ vennskap	Å lage arenaer for felles aktiviteter som omhandler tema Å trygge elevene i overgangen mellom de forskjellige bolkene	En type aktivitetsdag. Eksempel: sykkelturner, gåturer, ekskursjon, uteskole og lignende  Oppfordring om markering av nasjonaldag – gå i tog. Felles aktiviteter for 7. trinn Finneid, Erikstad og Vestmyra, f.eks. fotballdag.  Invitere 5. klasse fra Hauan til aktivitet	Trinn/ klasser  Klasser  Klasser	Teamledere Trinnlærere  Ledelsen Kontaktlærere  Ledelsen/ Kontaktlærere
<b>Juni</b>	Vennskap/ Sosialisering	Å skape fine fellesskapsfølelser for elever og foresatte	Klasseturer Avslutninger med elever og foresatte Vårkonsert	Klasser/grup per /trinn	Kontaktlærere

## 9. MOBBING TILKNYTTET SKOLENS VIRKSOMHET, ELEV MOBBER MEDELEV: tiltak ved mistanke – skoleansatte

Kryss utført	Tiltak	Ansvarlig	Støtte	Gjøre mål
1	Orientering til skoleledelsen	Ansatt som har mistanke eller blir opplyst	kontaktlærer	Orienterer om mistanke Drøfte tiltak
2	1. samtale mobbeoffer	Kontaktlærer	skoleleder	Klargjøre situasjonen Støtte og love informasjon Avtale oppfølging
3	Orientering til offerets foreldre	Kontaktlærer	skoleleder	Informere om mobbing Informere om tiltak
4	Nærmere undersøkelse	Kontaktlærer	Skoleleder Skolekurator Helsesøster	Undersøke påstand og omfang
5	Samtale med hver mobber	Kontaktlærer	Skolekurator Helsesøster	Konfrontere Stoppe mobbing Finne løsninger
6	Samtale med mobberne samlet		Skoleleder Skolekurator Helsesøster	Samordne forklaring Arbeide med holdning Konkretisere løsning
7	Samtale med andre elever	Kontaktlærer	Skolekurator Helsesøster	Få helhetsbilde Ansvarliggjøre vitner Få løsningsforslag
8	Analyse av samtalene	Kontaktlærer og skoleleder	Skolekurator Helsesøster	Analysere informasjon Straktiltak

## **MOBBING TILKNYTTET SKOLENS VIRKSOMHET, ELEV MOBBER MEDELEV: strakstiltak – skoleansatte**

<b>Kryss utført</b>	<b>Tiltak</b>	<b>Ansvarlig</b>	<b>Støtte</b>	<b>Gjøre mål</b>
1	Oppfølging av mobbeoffer	Kontaktlærer	Skolekurator Helsesøster	Informasjon Løsningsforslag Støtte og bearbeidelse
2	Oppfølging av offerets foreldre	Kontaktlærer	skoleleder	Informasjon Støtte på tiltak Samarbeid
3	Samtale med mobbers foreldre	Kontaktlærer	Skoleleder Skolekurator Helsesøster	Informasjon Løsningsforslag Samarbeid
4	Klasse møte	Kontaktlærer	Skolekurator Helsesøster	Sette ord på mobbingen Erkjenne passiv holdning Regler mot mobbing Oppfølging

## **MOBBING TILKNYTTET SKOLENS VIRKSOMHET, ELEV MOBBER MEDELEV: langsiktige tiltak – skoleansatte**

<b>Kryss utført</b>	<b>Tiltak</b>	<b>Ansvarlig</b>	<b>Støtte</b>	<b>Gjøremål</b>
1	Utvikle kameratskap og skolemiljø	Kontaktlærer	Skolekurator	Fjerne offerstempel Integrere eleven
2	Oppfølging mobbere	Kontaktlærer	Skolekurator	Hindre mobbing Endre atferd
3	Videre oppfølging i klassen	Kontaktlærer	Skolekurator	Utvikle klassemiljøet
4	Behandling i skolens organer	Kontaktlærer	Skoleleder	Forbedre tiltak mot mobbing
5	Foreldremøte	Kontaktlærer	Skoleleder Skolekurator Helsesøster	Samarbeid mot mobbing

## LOGG OVER GJENNOMFØRT KLASSEMØTE

Gruppe:	Dato:
Leder:	

Tema:

Referat:

Eventuelle avtaler:

Evaluering av møtet:

Underskrifter:

Møteleder:

En elev:

## REFERAT FRA SAMTALE MED ELEV(mobber)

Dato:	
Elev:	Voksne:

Hva har skjedd, hvor ofte, hvem mobber/plager og hvor skjer dette:

Hvilke tanker gjør eleven seg om det han/hun er med på:

Avtaler:

Underskrifter:

Elev:	Voksne:
-------	---------

## REFERAT FRA SAMTALE MED ELEV(mobbeutsatt)

Dato:	
Elev:	Voksne:

Hva har skjedd, hvor ofte, hvem mobber/plager og hvor skjer dette:

Hva gjør eleven, er det noen som hjelper

Eventuelle avtaler

Underskrifter:

Elev:	Voksne:
-------	---------



## **Mal – enkeltvedtak § 9 a**

### **Melding om vedtak**

Skolen er blitt kjent med at < elevens navn> er blitt utsatt for <krenkende adferd>. Skolen behandler saken som et enkeltvedtak i flg. Opplæringslovens § 9 a.

Følgende tiltak vil bli satt i verk ved skolen:

1. < Tiltak>
2. < Tiltak>

Som foresatt vil dere bli hold løpende orientert om sakens utvikling.

Hvis dere ikke er fornøyd med måten skolen håndterer denne saken, kan dette påklages, j.fr. Opplæringsloven § 9 a <1,2,eller 3>

Med hilsen

<Enhetsleders navn>

Enhetsleder < skolens navn>

## **Oppfølgingsamtaler etter at mobbing har blitt avdekket**

### **Samtale med mobbeofferet.**

- Starter med at lærer forklarer grunnen til samtalen "Jeg vet at du blir plaget..."
- Lærer gir klart uttrykk for at hun støtter offeret.
- Lærer presiserer at plagingen ikke er lov (viser til loven), ikke vil bli tolerert, og at hun vil ta ansvar for å få slutt på den.
- Eleven skal få presis informasjon av hva som vil skje videre: "Mobberen vil ikke bli kontaktet ennå, og du vil få beskjed før det skjer".
- Oppfølging avtales med eleven.
- Eleven får beskjed om at foresatte kontaktes samme dag.

### **Samtale med mobberen.**

- Læreren henter eleven ut fra klassen, uten å si noe om hva det gjelder før de er alene i et rom.
- Innleder samtalen med: "Jeg vet at ..... blir plaget, jeg vet også at du deltar i plagingen".
- Lærer går ikke inn i noen diskusjon om dette stemmer eller ikke.
- Lærer presiserer at plaging ikke er lov (viser til loven), ikke vil bli tolerert, og at det skal bli en slutt på den.
- Eleven får anledning til å uttale seg, også om han vet om det er andre som har vært med på å plagingen.
- Lærer er aksepterende i forhold til eleven uten å godta mobbingen.
- Lærer må på intet tidspunkt gi plageren aksept for at det er noe "feil" med offeret, som kan rettferdiggjøre plagingen.
- Plageren må gis anledning til komme med forslag til en løsning.
- Eleven må forplikte seg til å slutte med plagingen, vise positiv atferd overfor offeret og til å opptre konstruktivt når andre plager offeret.
- Oppfølging avtales med eleven.
- Eleven får beskjed om at foresatte kontaktes samme dag.

### **Samtale med offerets og plagerens foresatte (hver for seg).**

1. Ved første henvendelse ringer kontaktlærer hjem, og forteller følgende:
  - a. Det gis informasjon om hva som har skjedd.
  - b. Tiltakene som iverksettes blir beskrevet, herunder enkeltvedtak fra rektor i henhold til opplæringslovens § 9a – 3.
  - c. Det blir presisert hvor viktig det er at de snakker med barnet sitt hjemme, og følger opp tiltakene fra skolen.
  - d. Foresatte blir informert om at de involverte elevene blir navngitt.
2. Foresatte møter på skolen sammen med sitt barn.
  - a. Det blir slått fast på en nøktern måte at mobbing faktisk har foregått.
  - b. Foresatte får mer detaljert informasjon om samtalene med mobbeofferet og plagerne.
  - c. Det blir fokusert på at situasjonen videre er det viktigste nå, og det gis informasjon om hvordan saken vil følges opp.
  - d. Samtalen bør bære preg av støtte til foresatte i en vanskelig situasjon.
3. Vurdere fellesmøte med elever og foresatte fra begge parter.
4. Oppfølgings/avslutningssamtale med offerets foresatte og plagerens foresatte.

**Ansvar:** Kontaktlærer, skolekurator, ledelsen.

## Teammøter

### Faste poster til sakslista:

1. Info fra plangruppa.
2. Årshjulet + tiltaksplan – psykosos. miljø.
3. Skolemiljøet / elevenes psykososiale miljø.

## Plangruppemøter

### Faste poster til sakslista:

1. Info fra admin.
2. Årshjulet + tiltaksplan – psykosos. miljø
3. Skolemiljøet/ det psykososiale miljøet (delt)

## Sakslistemat – elevrådsmøter

### Saksliste:

1. Elevenes psykososiale miljø.
2. Tilbakemeldinger fra klassene.

## Personalmøtene 2011/2012

Faste poster på alle personalmøter:

- Krenkende atferd – felles forståelse og hvordan en skal jobbe med det psykososiale miljøet.
- 1. termin: innen utgangen av februar skal det ha vært evaluering av tiltaksplan og Olweus.

## Sakslistemal FAU- møtene

### Saksliste:

Fra skolen:

Faste poster:

1. Elevenes psykososiale miljø.

2. Skolemiljøet.

Fra foresatte-representantene:

Fra elev-representantene:

## Sakslistemal SMU- møtene

### Saksliste:

Fra skolen:

Faste poster:

1. Elevenes psykososiale miljø.

2. Skolemiljøet.

Fra foresatte-representantene:

Fra elev-representantene:



# MELDING TIL REKTOR

## Ved mistanke eller avdekking av krenkende adferd

Elev: \_\_\_\_\_ Klasse: \_\_\_\_\_

Elev: \_\_\_\_\_ Klasse: \_\_\_\_\_

Elev: \_\_\_\_\_ Klasse: \_\_\_\_\_

### **Meldingen gjelder:**

**Mistanke om krenkende adferd**

**Avdekking av krenkende adferd**

### **Kort beskrivelse av situasjonen:**

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

### **Hvilke strakstiltak er satt i verk, jf. handlingsplikten:**

.....  
.....  
.....  
.....

**Vestmyra skolesenter, dato** \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
**Underskrift lærer**

Eksempel på hvordan en plan fra elevrådet kan se ut fra Vestmyra, elementene i denne bør danne premiss for alle skolene:

# **ELEVRÅDETS HANDLINGSPLAN MOT MOBBING**

**VESTMYRA SKOLESENTER**  
**Skoleåret 2011/2012**

# TILLITSELEVEN

- **DITT LEDERANSVAR**
- Ledere har mye å bety for klassens miljø, både når klassen er ny, og når alle kjenner hverandre fra før. Du er blitt valgt som tillitselev i din klasse. Kanskje merker du at elevene i din klasse har tillit til deg?
- **ET GODT MILJØ**
- For at det skal bli mindre mobbing og konflikter på skolen, er det viktig at alle elevene trives. Arbeidet med å skape et godt miljø i klassen må begynne så tidlig som mulig. Begynnelsen av skoleåret er svært viktig. Dersom det legges et godt grunnlag helt fra starten av, vil miljøet i klassen sannsynligvis holde seg godt i lang tid framover.
- **TA INITIATIV!**
- Du som er tillitsvalgt, har et spesielt ansvar for miljøet i klassen. Det er viktig at du tar denne oppgaven på alvor. Ta initiativ i din klasse for å være med på å skape et godt miljø! Ikke vent! Noe av det viktigste du kan gjøre, er å vise alle at du tar avstand fra mobbing. Si klart fra hva du mener om mobbing. Du kan også hjelpe til slik at elevene i din klasse samarbeider godt med klassestyreren. Det er helt nødvendig for god trivsel i klassen. Avtal gjerne regelmessige konferansetimer mellom tillitselev og klassestyrer.
- **NÅR MOBBING OPPSTÅR**

- Dersom det oppstår mobbing i din klasse, er det mye som kan gjøres for å stoppe den. Mobbing er alles ansvar. Tilskueren har mye makt. Når du eller andre ser at mobbing foregår, er dere tilskuere. Hva dere gjør når mobbingen foregår, har mye å si for om mobbingen vil fortsette eller stoppe. Hvis ingen bryr seg, hvis ingen sier noe, kan mobbingen fortsette. Hvis vi sier fra, hvis vi viser at vi bryr oss, kan den som blir plaget, oppleve støtte og varme. Mobberen vil se at det han eller hun gjør, er galt, og at det er ingen som liker den oppførselen.
- **DIN ROLLE SOM TILSKUER OG TILLITSELEV**
- Du er spesielt viktig i arbeidet mot mobbing. Du har et lederansvar. Som leder i klassen kan du lede an tonen. Det at du sier NEI til mobbing, kan føre til at andre også gjør det. I tillegg kan det være ditt ansvar å snakke med læreren når du vet at det er noen som mobber andre eller blir plaget. Du kan også hjelpe til med å ta deg av den som blir plaget. Vis interesse for ham eller henne!
- **HVEM KAN HJELPE DEG?**
- Arbeidet mot mobbing er et lagspill. Vi må alle være oppmerksomme på vår egen rolle og hva vi kan gjøre. Derfor er det også viktig at vi samarbeider med andre!
  - Det vil være naturlig for deg å ta mobbing opp med:
    - klassestyreren eller andre lærere
    - elevene i din klasse
    - foreldrekontaktene i din klasse
    - elevrådet
    - rektor, inspektør, skolekurator, helsesøster

# Hva er elevrådets rolle i kampen mot mobbing?

- **Elevrådet er viktig på flere måter:**
  - vi kan informere om mobbing til elevene på skolen
  - vi kan være et kontaktledd mellom elever og lærere
  - vi kan arbeide aktivt for å gjøre skolen til et bedre sted å være for alle
  
- **Hva vil elevrådet jobbe med i år?**
  - **Postkasse** hvor elever kan henvende seg anonymt eller med navn, og ta opp problemstillinger, komme med forslag til positive tiltak etc.
  
  - **Miljøgruppe** – inspeksjon på barnetrinn
  
  - **Forebygging** på ulike trinn – gjennomføre ulike aktiviteter/undervisning med positivt skolemiljø som tema.
  
  - **Årlig hefte** til hjemmet.
  
  - **Positive sosiale tiltak** på ungdomstrinnet; juleball, bad taste-dag, kostymeturnering.

Oversikten er eksempel fra Vestmyr på et lokalt årshjul, en slik oversikt skal alle ha tilpasset sin drift og oppgave, der jobbinga med det psykososiale miljøet går frem:

### **Plan for onsdag- og torsdagstimene 1.termin 2011/2012**

<b>Ukenummer</b>	<b>Dato</b>	<b>Dag</b>	<b>Innhold</b>
34	25.8	Torsdag	Arbeid med års/halvårsplanlegging
35	31.8	Onsdag	Nasjonale prøver /lesing av fagtekster
	1.9	Torsdag	Fagseksjoner i gym / K&H
36	7.9	Onsdag	Klubbmøte
	8.9	Torsdag	Arbeid med utarbeidelse av ordensreglement
37	14.9	Onsdag	Spesialundervisningen på team. Arbeid med IOP
	15.9	Torsdag	Arbeid med IOP
38	21.9	Onsdag	Arbeid med IOP
	22.9	Torsdag	Enkeltvedtak § 9a. Orientering - ordensreglementet
39	27.9	Tirsdag	FRONTER v/ Dan + Div. info fra admin - økonomi + brann
40	5.10	Onsdag	Klubbmøte
41	13.10	Torsdag	Personalmøte - Olweus+ FRONTER 14.30-17.00
42	19.10	Onsdag	Planlegge Olweusarbeidet på team
	20.10	Torsdag	Fagseksjon engelsk og naturfag
43	26.10	Onsdag	Planlegge/forberede kontaktmøter
	27.10	Torsdag	Fagseksjon norsk/mat/mus/M&H
44	2.11	Onsdag	Klubbmøte
	3.11	Torsdag	Fagseksjon samfunnsfag
45	10.11	Torsdag	Personalmøte, hovedfokus IA-arbeidet 14.30-17.00
46	17.11	Torsdag	Fagseksjon RLE

47	24.11	Torsdag	Team 9 utfordres
48	30.11	Onsdag	Klubbmøte
	1.12	Torsdag	HMS
49	7.12	Onsdag	Øving til klassesetrinnsamling / konsert
	8.12	Torsdag	Team 8 utfordres
50	15.12	Torsdag	Evaluering av plan – psykososialt miljø
1	5.1	Torsdag	Planarbeid på team
2	11.1	Onsdag	Halvårsrapporter/ underveisvurdering
	12.1	Torsdag	Evaluering av 1. termin
3	18.1	Onsdag	Klubbmøte
	19.1	Torsdag	Budsjett 2012/ Info fra admin

Eksempler fra et årshjul der de sentrale aktørene for sikring og ansvar i jobbinga med skolemiljøet møtes.

Alle skolene skal ha en lignende oversikt:

## **Forslag – plan for FAU-møter/SU-møter/SMU-møter og elevrådsmøter – høsten 2011**

### **FAU:**

21.09: Samarbeidsmøte med klassekontaktene. Konstituering av FAU/SMU. 18.00 - 20.30

12.10: Møte FAU. 19.00-20.30

22.11: Møte FAU. 17.30-19.00

### **SMU:**

21.09: Valg av representanter fra FAU til SMU.

12.10: SMU-møte. 18.00-20.00

23.11: SMU-møte. 19.00-20.30

### **SU:**

25.10: SU-møte. 19.00-20.30

29.11: SU-møte. 19.00-20.30

### **Elevrådet:**

19.09: Konstituering av elevrådet

14.10: Elevrådsmøte  
16.11: Elevrådsmøte  
07.12: Elevrådsmøte